

«دریادل»: روایت مکتوب زندگی همسر شهید رفیعی بعد از ۳۵ سال

بانوی قهرمان دریادل

گل دفتر

۵۶

المیرا منشادی

تازه‌ترین اثرش کتاب «دریادل» است. کتابی که بر خلاف کتاب‌های قبلی درباره شهید، کتابی است که با خنده آغاز و روایت می‌شود و از آنجا که قرار نیست آخر هر خنده‌ای باز هم خنده باشد، انتهای کتاب حسایی اشک را درمی‌آورد و دل را می‌سوزاند. این کتاب در ۲ بخش «زندگی» و «دوباره زندگی» توسط

با این حال قربان‌زاده صاحب ۶ اثر دیگر در همین حوزه است که از جمله کتاب‌هایش می‌توان به کتاب «شهربانو» اشاره کرد. این درباره مادری شهید که چپش سروصدای زیادی به پا کرد. این هفته در این ۲ صفحه درباره کتاب دریادل و مریم قربان‌زاده، نویسنده کتاب، می‌خوانید. اگرچه او متعلق به محله ما نیست، قلمش در بیان خاطرات یکی از بانوان قهرمان و البته کم‌حرف محله دریادل در بین مشهدهای بسیار تأثیرگذار بوده است.

مریم قربان‌زاده، نویسنده دفاع مقدس، نگاشته شده و از مجموعه کتاب‌های تاریخ شفاهی زنان قهرمان، دربرگیرنده خاطرات مرحومه «فاطمه دهقانی»، همسر سردار شهید «ابوالفضل رفیعی»، جانشین فرمانده لشکر ۵ نصر است. قربان‌زاده در این کتاب در حوزه دفاع مقدس تابوشکنی‌های زیادی کرده است؛ از نوشتن کتاب به لهجه شیرین مشهده‌ای از زبان همسر شهید بگیرید تا آشنایی با سیره معرفتی متفاوت سردار شهید.

موضوع نشان از قوت قلم نویسنده اثر دارد.»

● زندگی بی‌روتوش شهید

جدای از تمام خوبی‌های کتاب دریادل، در این کتاب با بعد زندگی زمینی شهید آشنا می‌شویم. بیشتر کتاب‌هایی که از شهید خوانده‌ایم، شهید را یک انسان آسمانی پر از کارهای خوب و به دور از هرگونه خطا به نمایش می‌گذارد. تا جایی که خودمان را از شهدا خیلی دور می‌بینیم و رسیدن به آن جایگاه را دست نیافتنی؛ ولی این کتاب این قدر زندگی شهید را بی‌روتوش و خودمانی به نمایش گذاشته است که احساس می‌کنیم در حق اینکه ما تا الان شهید نشده‌ایم، حتماً اجحافی شده است!

● رمان اجتماعی دوفصلی

با این حال، کتاب دریادل علاوه بر آنکه کتابی روایی از زندگی شهید در حوزه دفاع مقدس است، رمانی اجتماعی به شمار می‌رود که در ۲ فصل «زندگی» و «دوباره زندگی» می‌توان آن را خواند. در این کتاب جنبه‌های نظامی دفاع مقدس را در کنار جنبه‌های اجتماعی به خوبی می‌توان درک کرد و همین موضوع این کتاب را به رمان اجتماعی نیز تبدیل می‌کند.

صحنه‌گردانی‌هایش می‌رویم. در واقع این کتاب نشان‌دهنده فداکاری‌ها و رشادت‌های همسر شهید است. شهید، شهید می‌شود، اما همسر او است که صحنه‌گردانی زندگی را به عهده می‌گیرد. زنی که باید در عین حال که قوی و محکم است، مدیریت خانه، تربیت و بزرگ کردن کودکان، مبارزه با فقر و مشکلات پس از آن و البته کسب درآمد باشد و پذیرای حرف مردم و از همه مهم‌تر ادامه‌دهنده راه شهید در طول یک زندگی روزمره باشد. همسری که غم و حرفش را ۳۵ سال برای خودش نگه داشته و به گفته نویسنده در بیان خاطراتش دست‌ودلباز نبوده است. منتقدانی بی‌شماری نیز در جلسات نقد و بررسی این کتاب به این موضوع اشاره کرده‌اند. یکی از این افراد، نویسنده صاحب‌نام مشهده «مهرداد» است. او در یکی از جلسات نقد و بررسی کتاب دریادل با حضور خود نویسنده بیان می‌کند: «فاطمه دهقانی به عنوان راوی کتاب، بسیار گریزناک بود، اما مریم قربان‌زاده به عنوان نویسنده کتاب، بازیگری و خوش‌سلیقگی‌های زیادی کرده تا او حرف‌های درونی‌اش را به زبان جاری کند و یک اثر ۴۳۰ صفحه‌ای از یک آدم کم‌حرف بنویسد. همچنین توجه به لهجه مشهده‌ای و بیان واقعیتی از زندگی این همسر شهید که کمتر نظیر آن را در آثار دفاع مقدس می‌بینیم، در این کتاب وجود دارد. این

● لهجه مشهده‌ای و زنده شدن خاطرات نوستالژیک اهالی دریادل

سراسر کتاب این فاطمه دهقانی است که با لهجه مشهده‌ای در حال بیان خاطرات و زندگی خود است و البته نویسنده نیز به خوبی از پس نوشتن و در عین حال بیان منظور دهقانی به خوبی برآمده است، اما لابه‌لای صحبت‌های دهقانی محله‌ای را می‌شناسیم که یکی از قدیمی‌ترین محلات مشهده بوده و اکنون بافت قدیمی خود را به آن اندازه که نشود در کوچه و پس‌کوچه‌هایش خاطره‌بازی کرد، از دست داده است. محله‌ای که دهه‌شصتی‌ها به خوبی آن را به یاد دارند، اما نشان‌های آن روزها نمی‌بینند. قربان‌زاده، نویسنده این اثر، در جایی با گفتن اینکه «فکر می‌کنم وظیفه بنده به عنوان یک نویسنده مشهده‌ای حداقل کاری که می‌توانستم برای مردم این استان انجام دهم، استفاده از کلمات مشهده‌ای در این اثر بوده است.» به نوعی از دید خود دینش را به مشهدها ادا کرده است.

● همسر شهید، صحنه‌گردان زنده زندگی

از زنده شدن خاطرات شیرین و لهجه شیرین مشهده‌ای که بگذریم، در این کتاب ما همراه با همسر شهید به

● صحبت با همسر شهید بعد از ۳۴ سال

بسیاری از افرادی که کتاب دریادل را خوانده‌اند، تأثیرگذارترین بخش کتاب را نام کوتاه ابتدای کتاب بیان می‌کنند. نامه‌ای که بعد از ۳۴ سال فاطمه دهقانی آن را برای همسر شهیدش نوشته است. او در این نامه با استفاده از کلمات ساده و روان از عهده صحبت می‌کند که بین او و همسرش بوده است و از پابندی به این عهد تا زمان فوتش می‌گوید: «ابوالفضل عزیزم، من تمام تلاشم را کردم تا به عهده‌ای که با تو بستم وفادار باشم. نمی‌دانم در این آزمون الهی قبول شده‌ام یا نه، اما از تو توقع دارم تا من را تنها نگذاری. سال‌ها آنچه در زندگی من و تو گذشت، در درون سینه‌ام محفوظ ماند و امروز برای انتقال قصه ما به دیگران به عنوان تجربه شده یک کتاب. امیدوارم چراغ راهی برای زندگی جوانان میهنم باشد. دوستدارت فاطمه. سه‌شنبه ۹ مهر ۱۳۹۸.»

با این همه آنچه به عنوان اولین خصیصه درباره کتاب دریادل می‌توان نام برد، همین بیان صریح و روشن و البته روان در کل متن است. این کتاب داستان زندگی پرفراز و نشیب همسری را بیان می‌کند که در عین فداکاری، صبور است.